

Valvontasuunnitelman 2025 toteuman arviointi
1571/11.00.00/2026

Ympäristöterveydenhuollon jaosto 03.03.2026 § 4

Lisätiedot

Ympäristöterveydenhuollon johtaja Marja Tuomainen p. 013 330 8206,
terveysvalvonnan päällikkö Jaana Valkama p. 013 330 8242,
ympäristöterveyssuunnittelija Lea Ursin p. 013 330 8241 ja
ympäristöterveyssuunnittelija Jaana Ryhänen p. 013 330 8232

Päätösehdotus

Ympäristöterveydenhuollon johtaja Tuomainen Marja:

Ympäristöterveydenhuollon jaosto päättää hyväksyä vuoden 2025
valvontasuunnitelman toteutuman arvioinnin.

Päätös

Hyväksyttiin.

Selostus

Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden tulee arvioida
valvontasuunnitelmansa toteutumista vuosittain.
Ympäristöterveydenhuollon jaoston käsitelty valvontasuunnitelman
toteutumisen arviointi toimitetaan Lupa- ja valvontavirastolle (LVV) ja
Ruokavirastolle.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa on huomioitava
suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus, tarkastusten ja
näytteiden määrä, valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentaminen,
voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus, toiminnan
kehittämistarpeet, sekä mahdolliset toiminnan tarkastamiset.
Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointia hyödynnetään
ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämisessä, valvonnan
toimivuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa.

Pohjois-Karjalan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma on
laadittu vuosille 2025-2028. Suunnitelma sisältää elintarvikevalvonnan,
terveydensuojelun sekä tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelman sekä
suunnitelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä
eläinlääkäripalveluista. Suunnitelma hyväksyttiin

ympäristöterveydenhuollon jaoston kokouksessa 12.12.2024 § 32. Ympäristöterveydenhuollon jaosto hyväksyi muutokset maksutaksaan 18.3.2025 § 12 ja 2.9.2025 § 31. Eläinlääkintähuollon asiakasmaksut vuodelle 2025 hyväksyi puolestaan aluevaltuusto 13.11.2024 § 66 jaoston esityksestä.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen ohjelman kauden 2025-2028 teemana on vaikuttava valvonta ja ydintehtävät.

Terveysvalvonta

Elintarvikehuoneistojen osalta tarkastussuunnitelma toteutui 73 %. Elintarvikevalvonnan tarkastustehokkuus oli 99 tarkastusta/htv.

Elintarvikevalvonnan kohteiden Oiva-tarkastusten arvosanat olivat jonkin verran parempia kuin valtakunnallisella tasolla. Oiva-arvosanojen jakauma oli seuraava: Oivallinen A 59 %; Hyvä B 33 %; Korjattavaa C 8 %; Huono D 0 % tarkastuksista (valtakunnallinen taso A 46 %, B 36 %, C 16 %, D 1 %).

Elintarvikevalvonnan vuoden 2025 painopisteet ja niiden toteutuminen:

- Tutkittiin mansikan isotooppianalyysseja 3 kpl. Analyysitulokset olivat kaikissa näytteissä suomalaiselle mansikalle tyypilliset.
- Toteutettiin porkkanaraasteen hygieeninen laatu -hanke, josta valmistui ympäristötekniikan insinööriopiskelijan opinnäytetyö loppuvuodesta 2025. Hankkeesta laadittiin loppuraportti.
- Tarkastettiin leipomoiden reseptivalvontaa sekä elintarvikkeista annettavia tietoja nettimyynnissä projektiluonteisesti.

Ruokaviraston koordinoimia valvontahankkeita ei vuonna 2025 ollut.

Elintarvikevalvonnan näytteenottosuunnitelma toteutui pääosin. Suunniteltuja listerianäytteitä ei liha-alan laitoksista otettu.

Ruokamyrkytyspäilynäytteitä otettiin yhteensä 4 kappaletta yhteen epäilyyn liittyen. Nämä näytteet olivat määräysten mukaisia.

Elintarvikevalvonnassa tehtiin neljä ruokamyrkytysilmoitusta (rymy-ilmoitus) ja epidemiaselvitystä.

Ensimmäinen tapaus oli työyhteisön kokoontuminen ja yöpyminen hotellissa, jossa sairastuneita oli 21. Kaikki oireilleet olivat samasta työyhteisöstä eikä muita hotellin asiakkaita tai henkilökuntaa sairastunut. Todennäköinen sairastumisien syy oli Noro-virustartunta tai muu mahasuolitulehdus.

Toinen tapaus oli hoitokodissa 10 henkilön sairastuminen, jossa potilasnäytteessä todettiin norovirus.

Kolmas tapaus oli perhejuhlaan liittyvä 14 henkilön sairastuminen. 7:stä tutkitusta ulostenäytteestä salmonellaposiitivisia oli 5. Tapaukseen liittyen otettiin 4 elintarvikenäytettä, joissa ei todettu salmonellaa.

Sekundaaritapauksia ei esiintynyt.

Neljännessä tapauksessa tehtiin rymy-ilmoitus, koska kahdella todetulla *Yersinia enterocolitica*-potilaalla epäiltiin olevan yhteinen mahdollinen

tartuntalähde (elintarvike). Muita tapauksia näihin kahteen tartuntaan liittyen ei kuitenkaan tullut esille.

Terveysturvallisuuden painopisteinä olivat omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen. Terveysturvallisuusvalvonta toteutui kokonaistarkastusmääriin suhteutettuna 98 %. Suunnitelmallisten tarkastusten osuus kaikista tarkastuksista oli 57 %. Suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvien valvontakohteiden tarkastuksista 89 % oli suunnitelman mukaisia. Tarkastusten arvosanojen jakauma oli seuraava: A 85 %, B 13 % ja C 2 %. Valtakunnallisesti vastaavat luvut olivat 78 %, 20 % ja 2 %. Talous-, allas- ja uimavesien näytteenotto toteutui täysin, muuta suunnitelmallista viranomaisnäytteenottoa ei vuonna 2025 ollut. Talousveden häiriötilanteita oli kaksi, tilanteista ei aiheutunut sairastumisia. Terveysturvallisuudessa toteutettiin kaivovesiprojekti, jonka tarkoituksena oli antaa neuvoja ja ohjausta oman kaivon varassa oleville kohteille, jotka eivät ole suunnitelmallisen valvonnan piirissä.

Terveysturvallisuuteen tuli kaikkiaan 61 sairastumis- ja häiriötilausta (SaHa-ilmoitus), joista 53 elintarvikkeiden tarjoiluun liittyen ja 8 elintarvikkeiden myyntiin liittyen.

Tupakkalain suunnitelmallinen valvonta toteutui täysin. Tupakkavalvonnan painopisteet vuodelle 2025 olivat savuttomat nikotiinituotteet, laittoman kaupan ehkäisy ja jäljitettävyyden, etämyynti, markkinointi sekä yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa. Olemme mukana maakunnallisessa ennaltaehkäisevän päihdetyön Pakka-toimintamallin (paikallisten alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn kehitetty menetelmä) tarjontatyöryhmässä, joka on koottu alueen elinkeino- ja viranomaistoimijoista. Asuntoyhteisöjen tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvontaan liittyvät haasteet -kehittämisprojektiin kerättiin tutkimisaineistoa kyselyllä ja haastatteluilla. Kehittämisprojekti jatkuu vuonna 2026, jolloin laaditaan tutkimuksen loppuraportti.

Lääkelain suunnitelmallinen valvonta toteutui täysin. Lääkelain valvonnan painopisteenä vuodelle 2025 oli nikotiinivalmisteiden esillepano ja myyntiluvat.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollon lakisääteiset tehtävät pystyttiin hoitamaan maakunnan alueella. Valtakunnallisten eläinlääkäripalvelujen saatavuustavoitteiden arvioidaan pääosin täyttyneen, mutta kiireettömään palveluntarpeeseen ei aina pystytty vastaamaan suositelluissa ajoissa.

Kokonaisuutena eläinlääkärikäyntien määrä nousi hieman edellisestä vuodesta (2 %). Sairaskäynnit tuotantoeläintiloilla palautuivat vuoden 2023 tasolle (vuoden 2024 luvussa on virheellisesti mukana lääkeluovutuksia johtuen tietojärjestelmämuutoksesta, eikä luvut siksi ole vertailukelpoisia). Maatalouden rakennemuutoksen myötä tuotantoeläintilojen määrä vähenee, mutta tilakoot kasvavat ja samalla käynnillä hoidetaan useampia eläimiä ja toisaalta tuotantoeläinten terveydenhuoltotyön tarve kasvaa. Tuotantoeläintilojen terveydenhuoltokäyntien määrä nousi (44 %)

edelliseen vuoteen verrattuna. Kaikkiaan maakunnassa oli 394 tilaa, jossa oli terveydenhuoltosopimus.

Pieneläinvastaanottokäyntien määrässä on vuosittaista vaihtelua. Virka-ajan käyntimäärä vuonna 2025 nousi vuodesta 2024 yhdeksällä prosentilla (1975 kpl). Pieneläinten päivystyskäyntien määrä kasvoi puolestaan 11 % (267 kpl). Syynä on lemmikkien määrän jatkuva kasvu.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan osalta resurssivajetta pystyttiin paikkaamaan vuonna 2025, sillä käytössä oli 4,1 htv suunnittelun 4 sijaan. Eläinsuojelutarkastuksia tehtiin yhteensä 155 kpl. Eläinten hyvinvointilain mukaisia 93 § ja 95 § mukaisia määräyksiä tai kieltoja annettiin 51 kpl ja eläinten hyvinvointilain 97 § mukaisia kiireellisiä, välittömiä toimenpiteitä toteutettiin 16 tapauksessa. Lisäksi tehtiin eläintauti- ja sivutuotevalvontaa aluehallintoviraston määräysten mukaisesti.

Toiminnan kehittäminen ja resurssit

Ympäristöterveydenhuollon toimintaa kehitetään jatkuvasti paikalliset olosuhteet huomioiden ja hyödyntäen valtakunnallista valvonnan toiminnanohjaus- ja kohdetietojärjestelmää (VATI). Vuonna 2025 osallistumme usean henkilön toimesta VATI-järjestelmän valtakunnalliseen kehittämistyöhön eri työryhmissä. Vuonna 2025 terveystalouden suurin kehittämisasia oli uuden työnjaon kehittäminen koko maakunnalliseen valvontayksikköön. Eläinlääkintähuolto keskittyi puolestaan uuden eläinlääkintähuoltolainsäädännön tuomiin muutoksiin ja valmistumiseen niihin. Molemmat kehittämistyöt jatkuvat myös vuonna 2026 yksikön laatuprojektin toteuttamisen ja talouden tasapainottamisen lisäksi.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella käytiin vuonna 2025 kahdet yt-neuvottelut, jotka vaikuttivat erityisesti terveystalouden rekrytointien aikatauluihin. Virkoja oli osittain täyttämättä ja osittain täytettynä määräaikaikaisilla sopimuksilla sekä keväällä, että syksyllä. Eläinlääkintähuollossa oli resurssien suhteen vuosi 2025 huomattavasti parempi tilanne kuin vuonna 2024. Ongelman ratkaisussa auttoivat paikalliset palkkaus- ja palkkioratkaisut. Myös kesäkauden 2025 rekrytoinnit onnistuivat hyvin. Painetta klinikkaeläinhoitajien palkkaamiseen, hyvin onnistuneen pilotin jälkeen, on kaikille yhteisvastaanotoille.

Ympäristöterveydenhuollon budjetti ylittyi vuonna 2025 johtuen sisäisten erien alibudjetoinnista ja edellä mainitusta eläinlääkintähuollon palkkaratkaisusta sekä ennakoimattomista hankinta- ja korjauskustannuksista ja terveydenvalvonnan tuottojen jäämisestä alle budjetoidun. Niukat taloudelliset resurssit heikentävät henkilöstön veto- ja pitovoimaa sekä mahdollisuuksia kehittää toimintaa pitkäjänteisesti.

Yksityiskohtaisempi vuoden 2025 valvontasuunnitelman toteutuman arviointi on kokonaisuudessaan valvontasuunnitelman arviointikoosteessa ja sen liitteissä.

Tiedoksi

Ruokavirasto

Lupa- ja valvontavirasto